

Uwagi wstępne

1. Dane zamieszczone w publikacji - jeśli nie zaznaczono inaczej - podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju** oraz zgodnie z każdorazowym stanem organizacyjnym jednostek gospodarki narodowej.

W tablicach zawierających informacje w podziale na miasta i wieś, przez „**miasta**” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek, przez „**wieś**” pozostałe terytorium województwa.

2. Dane prezentowane są w układzie **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)**, która została opracowana na podstawie Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r., z późniejszymi zmianami). Klasyfikacja ta ma na celu zapewnienie zbierania, opracowywania i udostępniania na obszarze UE porównywalnych danych dla określonych statystyk regionalnych państw członkowskich.

Podregiony (poziom 3) grupują jednostki szczebla powiatowego.

3. Prezentowane dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą **całej gospodarki narodowej**, tj. wszystkich podmiotów zlokalizowanych na terenie województwa, bez względu na formy organizacyjne i formy własności.

4. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, obejmujących podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i - jeśli nie zaznaczono inaczej - obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- powyżej 49 osób.

5. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)**, opracowanej na podstawie wydawnictwa Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich EUROSTAT - „Nomenclature des Activités de Communauté Européenne - NACE rev. 1.1”. PKD wprowadzona została z dniem 1 V 2004 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 I 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (Dz. U. Nr 33, poz. 289). Wprowadzenie tej klasyfikacji w miejsce PKD obowiązującej do 30 IV 2004 r. nie wpływa na dotychczas prezentowane dane.

W stosunku do obowiązującej PKD dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo”, „Przetwórstwo przemysłowe” oraz „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę”.

Preliminary notes

1. *Data in the publication are presented according to the administrative division of the country in a given period, unless otherwise noted as well as in accordance with the respective organizational status of units of the national economy.*

In the tables containing information divided into urban and rural areas, the term “urban areas” is understood as areas located within the administrative borders of these units, while the term “rural areas” is understood as the remaining territory of the voivodship.

2. *Data are presented in accordance with the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS), compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union according to Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 V 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21 VI 2003, with later amendments). The Classification ensures collecting, elaborating and disseminating on the EU territory of comparable data for particular regional statistics domains of Member States.*

Subregions (level 3) group powiat-level entities.

3. *Presented data, unless otherwise indicated, concern the entire national economy, i.e., all units located on the voivodship territory regardless of organizational and ownership forms.*

4. *Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, including entities classified according to the criterion of the number of persons employed, and (unless otherwise indicated) include entities employing:*

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- more than 49 persons.

5. *Data are presented:*

1) *according to the Polish Classification of Activities (PKD) - compiled on the basis of the Statistical Office of the European Community EUROSTAT's publication "Nomenclature des Activités de Communauté Européenne - NACE rev. 1.1". PKD was introduced on 1 V 2004 by the decree of the Council of Ministers regarding the Polish Classification of Activities, dated 20 I 2004 (Journal of Laws No. 33, item 289). Introduction of this classification instead of PKD, binding until 30 IV 2004, does not influence the data presented until now.*

In the Polish version of NACE an additional grouping was introduced under the item:

- “**Industry**” sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing” and “Electricity, gas and water supply”, as an additional grouping.

Dane prezentowane w podziale **według rodzajów działalności** w:

- **usługach rynkowych** dotyczą sekcji: „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego”, „Hotele i restauracje”, „Transport, gospodarka magazynowa i łączność”, „Pośrednictwo finansowe”, „Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej”, „Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników”,
- **usługach nierynkowych** - sekcji: „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne”, „Edukacja” oraz „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”;

2) według **sektorów własności**:

- **sektor publiczny** - grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
- **sektor prywatny** - grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określona jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

6. Dane według sekcji PKD oraz w podziale administracyjnym opracowano - jeśli nie zaznaczono inaczej - tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

7. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

8. **Przy przeliczeniach na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczeniach danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) - według stanu w dniu 30 VI.

Data presented in division by **kinds of activities** in:

- **market services** concern the sections: "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods", "Hotels and restaurants", "Transport, storage and communication", "Financial intermediation", "Real estate, renting and business activities", "Other community, social and personal service activity" and "Private households with employed persons";

- **non-market services** concern the sections: "Public administration and defence; compulsory social security", "Education" and "Health care and social work";

2) according to ownership sectors:

- **public sector** - grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entity ownership, as well as "mixed ownership" with a predominance of public sector entity capital (property),

- **private sector** - grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as "mixed ownership" with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

"Mixed ownership" is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company's registration application.

6. Data according to NACE sections as well as according to administrative division are compiled using the so-called enterprise method, unless otherwise noted.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

7. **Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

8. **When computing per capita data (1000 population, etc.)** as of the end of a year, the number of the population was adopted as of 31 XII, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production) - as of 30 VI.

W 2000 r. do przeliczeń przyjęto liczbę ludności zbilansowaną w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2002 według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r.

9. Dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

10. Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki znajdzie Czytelnik w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

11. Niektóre dane liczbowe zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

12. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

13. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.

14. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD)

NOMENCLATURE DES ACTIVITÉS DE COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE — NACE rev. 1

sekcje

sections

Handel i naprawy

Trade and repair

Handel hurtowy i detaliczny; naprawy pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego

Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods

Obsługa nieruchomości i firm

Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej

Real estate, renting and business activities

Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne

Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenie społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne

Public administration and defence; compulsory social security

1. Informacje o poborze wody dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybactwem)” – jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków.
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha oraz pstrągarni;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

2. Dane o ściekach dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez:

- 1) jednostki organizacyjne wnoszące opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków,
- 2) wszystkie jednostki nadzorujące pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielnie mieszkaniowe, spółki wodne, zakłady usług wodnych, zakłady pracy, itd.).

3. Jako ścieki wymagające oczyszczania

przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi, lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górnictwa i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Dane o ściekach oczyszczanych dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez ścieki oczyszczane mechanicznie rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i twardych ulegających osadzeniu lub floatacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

1. Information regarding water withdrawal concerns:

- 1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, hunting, forestry and fishing)” – organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of waste water annually.
- 2) in the item “irrigation in agriculture, forestry and fishing as well as filling and completing fishponds” – agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fishponds of 10 ha or more in area as well as trout farms;
- 3) in the item “exploitation water-line system” – all entities responsible for the management of the water-line system (including housing co-operatives, water companies, waterworks and workplaces).

2. Data regarding waste water concern waste water discharged into waters or into the ground by:

- 1) organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own intakes, or discharging 20 dam³ or more of waste water annually,
- 2) all entities responsible for the management of the water-line system (including housing co-operatives, water companies, waterworks and workplaces).

3. Waste water requiring treatment is understood as water discharged by means of open channel or ditch systems directly into waters or into the ground, or sewerage system of entities engaged in production (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Data regarding treated waste water concern waste water treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogen removal, discharged into waters and into the ground.

Mechanical treatment of waste water is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.

Chemical treatment of waste water consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogennych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysoce efektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Dane o ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków podano na podstawie badań Głównego Urzędu Statystycznego w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni oczyszczających ścieki z miast i wsi.

4. Informacje o źródłach i wielkości emisji przemysłowych zanieczyszczeń powietrza oraz o stanie wyposażenia i efektach eksploatacji urządzeń do redukcji tych zanieczyszczeń dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40 z późniejszymi zmianami). Ustalona zbiorowość badanych jednostek jest utrzymywana corocznie, co m.in. zapewnia porównywalność danych i może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą: pyłów ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowodorowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, dwutlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i grzewczych oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

Biological treatment of waste water occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of waste water, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (bio-filters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from sewage.

Increased biogen removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

Data concerning the population using waste treatment plants is given on the basis of surveys of the Central Statistical Office based on estimates of the number of the population using waste water treatment plants treating urban and rural waste.

4. Information regarding the sources and amounts of industrial atmospheric pollutant emissions as well as the equipment reducing such pollutants and the effects of its utilisation concerns organizational entities established by the Minister of the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 13 I 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40 with later amendments). The established group of surveyed entities maintained annually which i.a. assures comparability of data and may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding particulate emission concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilisers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding gas emission concern: sulphur dioxide, carbon monoxide, carbon dioxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organized emission (from technological and heating facilities) and disorganized emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

The emission volumes of different pollutant types from various sources were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

5. Informacje o **odpadach** opracowane zostały na podstawie katalogu odpadów (wprowadzonego w życie 1 I 2002 r.), opartego o Listę Odpadów wprowadzoną do prawodawstwa Unii Europejskiej z dniem 1 I 2002 r.

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii określonych w załączniku nr 1 ustawy z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251), których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany.

Przez **odzysk odpadów** rozumie się wszelkie działania, niestwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części, lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania.

Unieszkodliwianie odpadów polega na poddaniu ich procesom przekształcania biologicznego, fizycznego lub chemicznego w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożeń dla życia lub zdrowia ludzi lub dla środowiska.

Magazynowanie odpadów to czasowe przetrzymywanie lub gromadzenie odpadów przed ich transportem, odzyskiem lub unieszkodliwianiem.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

6. Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania oraz popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

7. Rezerваты przyrody obejmują obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

8. Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o różnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

5. Information regarding **waste** was compiled on the basis of a catalogue of waste (introduced 1 I 2002), based on List of Waste introduced into legislation of the European Union 1 I 2002.

Information regarding the **quantity and types of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Waste shall mean any substance or object in one of the categories listed in Annex I to the Act on Waste of 27 IV 2001 (uniform text in Journal of Laws No. 39, item 251), which the holder thereof discards or intends or is required to discard.

Recovery of waste shall mean any operations which do not endanger human life and health or the environment, consisting in the use of waste in whole or in part, or leading to extraction and use of substances, materials or energy.

Treatment waste shall mean the submission of waste to the processes of biological, physical or chemical treatment as a result of which the nature of waste does not pose risks to human life and health or the environment.

Waste storage shall mean temporary waste storage or collection prior to its transport, recovery or disposal.

Data regarding **land filled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

6. Landscape parks are areas protected because of their natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

7. Nature reserves include areas in natural or slightly changed state, ecosystems, refuges and natural habitats. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature, having essential value for the environmental, scientific, cultural or landscape reasons.

8. Protected landscape areas include areas protected because of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

9. Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

10. Dane o nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich **efektach rzeczowych** prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

11. Fundusze ekologiczne (Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych) są to fundusze tworzone z opłat za korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (tj. kwot pieniężnych pobieranych za emisję zanieczyszczeń do powietrza, składowanie odpadów, usuwanie drzew lub krzewów oraz za pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi), kar za przekroczenia dopuszczalnych norm ekologicznych, spłat pożyczek udzielonych inwestorom oraz opłat za wyłączenie gruntów rolnych na cele nierolnicze, a także innych kwot ustalonych przez terenowe organy administracji rządowej oraz samorządowej. Środki funduszy przeznaczone są na finansowanie w całości lub w części działalności związanej z ochroną środowiska i gospodarką wodną.

12. Podziału nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według podregionów i powiatów dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

Organizacja województwa

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

9. Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien shrubs, springs, waterfalls, rocks, ravines, erratic blocks and caves.

10. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the Regulation of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of the ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as the European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

11. Ecological funds (Environmental Protection and Water Management Funds and Agricultural Land Protection Fund) are funds created from income originating from fees for the use of the natural environment and for introducing changes to it (i.e.: payments collected for emission of air pollutants, storing waste, the removal of trees and bushes as well as for the withdrawal and use of water and discharging sewage into water or into the ground), fines for transgression of acceptable ecological standards; repayments of loans granted for investors; payments for designating agricultural land for non-agricultural purposes as well as other payments established by regional divisions of the state and local self-government administration. These funds are used to finance, in part or in full, activity connected with environmental protection and water management.

12. The division of outlays on fixed assets in environmental protection and water management by subregions and powiats is made on the basis of the actual location of the investment.

Organization of the voivodship

1. On 1 I 1999 a fundamental three-tier territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24 VII 1998) was introduced, based on gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, i.e., village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils by a separate statute.

2. Kadencja rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2007, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 12 XI 2006 r.

Bezpieczeństwo publiczne

1. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego objęty oskarżeniem prokuratora, a nadto każdy występki skarbowy, których charakter jako przestępstwa został potwierdzony w wyniku postępowania przygotowawczego.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw opracowano na podstawie statystyki policyjnej.

2. **Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw** jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

3. **Pożary** są to niekontrolowane procesy palenia, w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Miejscowe zagrożenia są to inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody, a stwarzające zagrożenie dla życia, środowiska lub mienia.

Alarmy fałszywe są to wezwania do zdarzeń, które faktycznie nie miały miejsca lub zaistniały, lecz nie wymagały podjęcia działań ratowniczych.

Powierzchnia i ludność

1. Dane dotyczące **powierzchni geodezyjnej województwa** według stanu w dniu 1 I 2008 r. różnią się nieco, podobnie jak rok wcześniej, od danych wykazywanych do roku 2005, z uwagi na prowadzone od 2006 r. znacznie dokładniejszą metodą pomiary powierzchni, opartą o aktualne dane komputerowej bazy Państwowego Rejestru Granic.

2. Dane opracowano na podstawie:

1) bilansów stanu i struktury **ludności faktycznie zamieszkałej** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządzane są dla okresów międzyspisywanych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego, przy uwzględnieniu:

2. *Term of gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.*

3. *The characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2007, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 12 XI 2006 elections.*

Public safety

1. **An ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. Crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation by a public prosecutor, moreover every revenue related misdemeanour the character of which was confirmed as a crime as a result of preparatory proceedings.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes has been prepared on the basis of police statistics.

2. **The rate of detectability of delinquents** is the relation of the number of detected crimes, in a given year (including those detected after resumption) following discontinuance to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceeding and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

3. **Fires** are out-of-control burning process in places not suitable for this.

Local threats are events different from fires being a result of civilization development and law of nature, creating threat to live, environment and property.

False alarm are calls for incidents which actually have not occurred or have occurred but rescue action was not needed.

Area and population

1. *Data referring to the geodesic area of the voivodship as of 1 January 2008 a little differ, similar to last year, from those indicated until year 2005, considering leading since 2006 with a much more precise method calculations area, based on valid data of the computer database of the State Border Register.*

2. *Data were compiled on the basis of:*

1) *the balances of the size and structure of the population (actually living in a gmina). Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account:*

- a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
- b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych używanej z cyklicznie przeprowadzanych badań, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy;
- 2) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji - o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
- 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- 4) sprawozdawczości sądów okręgowych – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

U w a g a. Poczawszy od danych za 1999 r. bilans stanu i struktury ludności oraz wszystkie współczynniki demograficzne są opracowywane przy uwzględnieniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 i zgodnie z podziałem administracyjnym obowiązującym w dniu 31 XII 2002 r.

3. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18-44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni - 45-64 lata, kobiety - 45-59 lat. Przez ludność w wieku **nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w wieku **przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz w wieku **poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.

4. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano: małżeństwa - według miejsca zameldowania męża przed ślubem, a jeśli mąż mieszkał na stałe za granicą - według miejsca zameldowania żony w Polsce przed zawarciem związku małżeńskiego; rozwody i separacje - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka); urodzenia - według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka; zgony - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

a) *changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,*

- b) *difference between the number of people registered for temporary stay for a period of more than 3 months in a gmina and the number of people temporarily absent there being gathered on the basis of surveys conducted periodically, which simultaneously makes the difference between the number of people registered for permanent residence in a gmina and the number of people actually living in the gmina;*
- 2) *the registers of the Ministry of the Interior and Administration on internal and international migration of population for permanent residence (since 2006 the source of this data is PESEL register – Common Electronic System of Population Register);*
- 3) *documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;*
- 4) *documentation of regional courts - regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.*

N o t e. Since 1999 the data regarding the population and its structure as well as demographic indices have been compiled on the basis of the Population and Housing Census 2002 according to the administrative division valid as of 31 XII 2002.

3. The working age population refers to males aged 18-64, and females aged 18-59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18-44) and **non-mobility** (i.e. 45-64 for males and 45-59 for females) are distinguished. **The nonworking age population** is defined as the **preworking age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

4. Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows: marriages - by the husband's place of permanent residence before contracting of a marriage or by the wife's place of residence in Poland if her husband stayed permanently abroad before contracting of a marriage; divorces and separations - according to the plaintiff's place of residence (in case when the plaintiff is living abroad, the spouse's place of residence is used); births - according to the mother's place of permanent residence; deaths - according to the place of permanent residence of the deceased.

Natural increase of the population accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.

5. Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

6. Przy opracowywaniu danych o **zgonach według przyczyn** przyjęto wyjściową przyczynę zgonów. Za przyczynę wyjściową uważa się chorobę stanowiącą początek okresu chorobowego, który doprowadził do zgonu lub uraz czy zatrucie, w wyniku którego nastąpił zgon.

7. **Przeciętne dalsze trwanie życia** wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

8. Dane o **migracjach** ludności opracowano na podstawie informacji o zameldowaniach na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ - wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

9. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności zameldowanej na pobyt stały (według stanu w dniu 30 VI).

Rynek pracy

Rynek pracy

1. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Nie ujęto pracujących w jednostkach budżetowych resortów spraw wewnętrznych i obrony narodowej oraz duchowieństwa wszystkich wyznań, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

Do pracujących według faktycznego miejsca pracy zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego;
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha i powyżej 1 ha) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce), podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;

5. Infant is a child under the age of 1.

6. Compiling data on causes of deaths, an initial cause of death was assumed. An initial cause of death is defined as a disease that occurred at the beginning of an illness period and led to death or as an injury or poisoning that resulted in death.

7. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live on, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

8. Data regarding migration of the population were compiled on the basis of information regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

The inflow of the population includes registration of arrival for permanent residence, outflow - registration of departure from permanent residence.

9. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of facts of the defined kind to the number of population registered for permanent residence (as of 30 VI).

Labour market

Labour market

1. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income. Data do not include persons employed in budgetary entities of the Ministry of the Interior and the Ministry of the National Defence as well as clergy, foundations, associations and other organizations.

Employed persons by actually workplace are:

- 1) employees hired on the basis of employment contracts (labour contract, call-up, appointment or election) or service relation;
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), i.e., working on private farms (with area up to 1 ha and more than 1 ha of agricultural land) as well as individual owners of livestock who do not possess agricultural land,;
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them), units conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g. self-employed professionals;
- 3) persons engaged in outwork;

- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych, innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną i spółdzielni kółek rolniczych).
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

2. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły w zakładzie pracy, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

3. Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia ujmują wyłącznie zatrudnionych na podstawie stosunku pracy. Informacje dotyczą pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

4. Dane dotyczące pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie:

- dla roku 2000 wyszacowano przy wykorzystaniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w czerwcu 1996 r.;
- od 2002 r. dane o pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowywane na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 różnią się od danych opracowanych na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 1996 r., gdyż w spisie 2002:

- 1) znacznie mniejsza liczba osób zadeklarowała pracę w swoim gospodarstwie rolnym;
- 2) do pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach (o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha) produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby,
 - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby.

5. Dane o bezrobotnych zarejestrowanych obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy obowiązującą od 1 VI 2004 r. (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późniejszymi zmianami) określone są jako bezrobotne.

4) *agent (including contributing family workers and persons employed by agents);*

5) *members of agricultural production co-operatives, (agricultural producers' co-operatives, other co-operatives engaged in agricultural production and agricultural farms' co-operatives).*

6) *clergy fulfilling priestly obligations.*

2. Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given day company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. The main workplace of part-time employees is established by a declaration defining which workplace is the main workplace.

Data concerning **employment as of 31 XII** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

3. Data concerning average paid employment include exclusively employees hired on the basis of an employment contract. Information concerns full- and part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

4. Data concerning persons employed on private farms in agriculture:

- for 2000 estimated with the use of the results of Agricultural Census conducted in June 1996;
- since 2002 data or persons employed on private farms in agriculture, compiled on the basis of the 2002 Population and Housing Census, differ from the data compiled on the basis of the 1996 Agricultural Census because in 2002 cen-

1) significantly fewer people declared to work on their farms;

2) the following employed persons were not included in the employed on private farms:

- a) on farms (with the area more than 1 ha of agricultural land) producing **only** for their own needs.
- b) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **only** or **mainly** for their own needs.

5. Data regarding registered unemployed persons include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (Journal of Laws No. 99, item 1001, with later amendments) are classified as unemployed.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę niezatrudnioną i niewykonyującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli są to osoby niepełnosprawne - zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie wieczorowym lub zaocznym, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli:

- 1) ukończyła 18 lat;
- 2) kobieta nie ukończyła 60 lat, a mężczyzna – 65 lat;
- 3) nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rodzinnej, renty szkoleniowej, renty socjalnej, nie pobiera: świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego;
- 4) nie jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych;
- 5) nie podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe;
- 6) nie posiada wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub nie podlega – na podstawie odrębnych przepisów – obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników;
- 7) nie jest tymczasowo aresztowana lub nie odbywa kary pozbawienia wolności;
- 8) nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych;
- 9) nie pobiera, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, zasiłku stałego;
- 10) nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania;
- 11) nie pobiera, po ustaniu zatrudnienia, świadczenia szkoleniowego.

Długotrwale bezrobotni są to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat, z wyłączeniem (od listopada 2005 r.) okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

An unemployed person means a person who are not employed and not performing any income-generating work, able and ready to take full-time employment (or in case of disabled persons-are able and ready to take employment at least half the full work-time required within a given occupation or service), are not attending any full-time school with the exception of schools for adults or tertiary schools in the evening or weekend education system, and registered in the powiat labour office corresponding to the person's permanent or temporary place of residence, and seeking employment or any other income-generating work, if the person:

- 1) *is aged 18 or more;*
- 2) *is aged less than 60 (for women) or less than 65 (for men);*
- 3) *did not acquire the right to retirement pay or pension resulting from an inability to work family pension, pension due to training, social pension, does not receive: a pre-retirement benefit allowance, a rehabilitation benefit, a sick and maternity benefit or a benefit in the amount of a maternity benefit;*
- 4) *is not the owner or holder (sole or dependent) of agricultural real estate with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha;*
- 5) *is not subject to retirement and pension insurance from full-time work due to being a spouse or a member of an agricultural household with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha;*
- 6) *did not entered in the register rolls of economic activity or is not subject, on the basis of separate regulations, to compulsory social security or retirement provision, excluding social insurance of farmers;*
- 7) *is not temporarily under arrest or not serving a prison sentence;*
- 8) *does not receive monthly income of the amount exceeding half of minimal remuneration for work, excluding income generated from interest income or other income generated from money gathered on bank accounts;*
- 9) *does not receive, on the basis of the regulations concerning social welfare, a permanent social benefit;*
- 10) *does not receive, on the basis of regulations concerning family allowances, nursing allowance or allowance supplementary to family benefit due to single parenthood and losing rights to the unemployment benefit due to the expiry of the legal duration of benefit receiving;*
- 11) *does not receive, after termination of employment, training benefit.*

The long term unemployed are persons remaining in the register rools of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding (since November 2005) the periods of traineeship and occupational preparation at the work place.

6. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyznaczonych na podstawie wyników spisów.

7. Za absolwenta zarejestrowanego w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotnego uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia: szkoły ponadpodstawowej (zasadniczej zawodowej, średniej, policealnej, wyższej), szkoły specjalnej, kursów przygotowania zawodowego w ramach Ochotniczych Hufców Pracy trwających co najmniej 12 miesięcy, dziennych kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące oraz osobę niepełnosprawną - od dnia uzyskania uprawnień do wykonywania zawodu.

8. Informacje o zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości; dane:

- 1) obejmują zatrudnionych w podmiotach zaliczanych do sekcji: rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz gospodarki łowieckiej, hodowli i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową), rybacko (bez rybołówstwa w wodach morskich), górnictwo, przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę, budownictwo, handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego, transport, gospodarka magazynowa i łączność, obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (w zakresie wynajmu maszyn i urządzeń bez obsługi oraz wypożyczania artykułów użytku osobistego i domowego, informatyki oraz prac badawczo-rozwojowych w dziedzinie nauk przyrodniczych i technicznych), edukacja (w zakresie szkolnictwa na poziomie wyższym niż średni), ochrona zdrowia i pomoc społeczna (bez opieki wychowawczej i społecznej), działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała (w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków, gospodarowania odpadami, pozostałych usług sanitarnych i pokrewnych);
- 2) dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przedmisyłowe pyły włókniające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

Do 2005 r. niedostateczne oświetlenie stanowiska pracy było jednym z czynników związanych ze środowiskiem pracy, a od 2006 r. zaliczane jest do czynników związanych z uciążliwością pracy.

6. The registered unemployment rate is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

The unemployment rate is given considering persons employed on private farms in agriculture (as a part of the economically active civilian population) estimated on the basis of the censuses results.

7. A school-leaver registered in a powiat labour office as unemployed is a person who has, within the last 12 months graduated from: any school above the primary level (basic vocational, secondary, post-secondary, higher education institution), a special school, has completed a minimum of 12 months of vocational training courses within the framework of Voluntary Labour Corps or has completed a minimum of 24 months of daily vocational training courses as well as disabled persons - from the day of acquiring qualifications to work in a given occupation.

8. Information regarding persons working in hazardous conditions i.e., with substances hazardous to health is compiled on the basis of reports. Data concern persons:

- 1) employed by entities included in the sections: agriculture, hunting and forestry (excluding private farms in agriculture and hunting), fishing (excluding sea-fishing), mining and quarrying, manufacturing, electricity, gas and water supply, construction, wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods, transport, storage and communication, real estate, renting and business activities (in regard to renting of machinery and equipment without operator and of personal and household goods, computer and related activities and research and experimental development on natural sciences and engineering), education (in regard to higher education), health and social work (excluding social work activities), other community, social and personal service activities (in the scope of sewage and refuse disposal, sanitation and similar activities);
- 2) exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold micro-climates, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.

Until 2005 threats caused by insufficient lights were one of the factors connected with work environmental, but since 2006 they have been connected with strenuous work conditions.

9. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

10. Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działającą u pracodawcy organizację związkową.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;

9. Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work.

Accidents at work on private farms in agriculture were prepared on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to these accidents, for which the person injured received a one-off compensation due to permanent or long-term health damage within a given year.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

10. Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employers on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.

Every accident is treated equally to accident at work, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- 1) during a business trip;
- 2) during a training within the scope of common self-defence;
- 3) at performing tasks ordered by trade union organizations, functioning at the employer.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- 1) practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions;
- 3) carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries;
- 4) stay – on the basis of appointment issues by powiat labour office – at a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;

- 5) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 6) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowyzleczenia lub umowy o świadczenie usług;
- 7) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 8) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 9) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 10) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

11. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zezspечение lub zniekształcenie ciała.

12. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

Wynagrodzenia

13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programom radiowych i telewizyjnych.

14. Dane o przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto przypadających na 1 zatrudnionego obejmują zaliczki na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz obowiązkowe składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płacone przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzone z dniem 1 I 1999 r. zgodnie z ustawą z dnia 13 X 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późniejszymi zmianami).

- 5) *performance of work, by members of agricultural producers' co-operatives, agricultural farmers' co-operatives and by other persons treated equally to members of co-operatives, for the benefit of these co-operatives;*
- 6) *performance or co-operation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;*
- 7) *performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or co-operation at conducting them;*
- 8) *performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;*
- 9) *serving supplementary forms of military service;*
- 10) *education at the National School of Public Administration by students, who receive scholarships.*

11. A serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

12. A fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

Wages and salaries

13. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- *personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,*
- *payments from profit and balance surplus in co-operatives,*
- *annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,*
- *fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.*

14. *Data regarding the average monthly gross wages and salaries per paid employee include the deduction from pay for personal income taxes and contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employee, introduced on 1 I 1999, in accordance with the Law on the Social Security System, dated 13 X 1998 (Journal of Laws No. 137, item 887, with later amendments).*

15. Świadczenia emerytalne i rentowe (poza rolnikami indywidualnymi) finansowane są z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, którym dysponuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych dotyczą świadczeń finansowanych z Funduszu Emerytalno-Rentowego, którym dysponuje Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, a także z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z obu tych funduszy.

16. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych). Świadczenia nie obejmują zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych wypłacanych emerytom i rencistom na członków ich rodzin.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

2. Dane o **urządzeniach komunalnych** dotyczą urządzeń czynnych i prezentowane są według lokalizacji obiektów.

3. Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodach doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. — gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **połączenia wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji — z siecią ogólnospławną.

4. Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano bez odbiorców z gazomierzy zbiorczych.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

5. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** w gospodarstwach domowych obejmują od 2005 r. również gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

15. Retirement pay and pension benefits (excluding those for farmers) are financed from the Social Insurance Fund of the Social Insurance Institution. Information regarding retirement pay and pension benefits for farmers concerns benefits financed from the Pension Fund of the Agricultural Social Insurance Fund as well as from the Social Insurance Fund, in the case of farmers who are authorized to receive benefits from both of these funds simultaneously.

16. Retirement pay and pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory). Benefits do not include family and nursing benefits paid to persons receiving retirement pay and pension for their families.

Municipal infrastructure. Dwellings

Municipal infrastructure

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the kind-of-activity method i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind-of-activity of the economic entity.

2. Data regarding municipal installations concern operative installations; data is presented by location of constructions.

3. Information regarding the length of the water-line, the sewerage systems and gas-line system includes systems servicing households and others.

Information regarding the **length of the water-line and gas-line network** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e. conduits providing water to the distribution network and since 2003— gas.

Data regarding the **length of the sewerage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewerage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water-line, sewerage and gas-line connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in the case of the sewerage system, with the main drainage system.

4. Data regarding the **number of consumers of gas from gas-line** was given excluding consumers using collective gas-meters.

Data regarding the **consumption of gas from gas-line**, concern all the households.

5. Data regarding the **number of consumers and the consumption of electricity** from 2005 include also households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Dane o zużyciu energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustalono w oparciu o zaliczkowy system opłat.

Mieszkania

6. Informacje o zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytku dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Nie obejmują one lokali zbiorowego zamieszkania (np. hoteli pracowniczych, domów studenckich, internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnymi względów zamieszkalnych (np. pomieszczenia inwentarskie, barakowozy, statki, wagony i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z kilku lub jednej izby, łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeżeli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o liczbie izb w mieszkaniu uwzględniają także izby użytkowane stale i wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

7. Dane o zasobach mieszkaniowych podano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych - według stanu w dniu 31 XII. Dane dotyczą zasobów mieszkaniowych zamieszkalnych i niezamieszkalnych (do 2001 r. tylko mieszkań zamieszkalnych). Przy przeliczeniach na osobę przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

8. Pod względem rodzaju podmiotów władających sklasyfikowano mieszkania na stanowiące własność:

- 1) **spółdzielni mieszkaniowych** – mieszkania własnościowe (zajmowane na podstawie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) lub lokatorskie (zajmowane na podstawie stosunku najmu);
- 2) **gmin (komunalną)** – mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: zakłady opieki zdrowotnej, ośrodki pomocy społecznej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury;

Data regarding the consumption of electricity and gas from the gas-line network in households (including also consumption in households conducting small-scale service activity) have been estimated on the basis of an estimated system of payments.

Dwellings

6. Information regarding dwelling stocks and completed dwellings concerns dwellings, as well as rooms and the usable floor space in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (e.g., employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (e.g., animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

A dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data concerning the number of rooms in a dwelling also include rooms used regularly and exclusively to conduct economic activity, if these rooms were located within a separately constructed dwelling and did not have an additional, separate access from the street, courtyard and from a common space in the building.

7. Data regarding dwelling stocks is presented on the basis of the balance of dwelling stocks - as of 31 XII. Data concerns inhabited and non-inhabited dwelling stocks (until 2001 only inhabited dwellings). The population as of 31 XII was used in calculations per capita.

The usable floor space of a dwelling is the total usable floor space of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

8. As regards the type of ownership, dwellings were classified as owned by:

- 1) **housing co-operatives** – member owned dwellings and condominiums, which include dwellings owned by the co-operatives, occupied on the basis of a contract of tenancy;
- 2) **gminas (municipal)** – dwellings which are owned by a gmina or a powiat (local self-government community), and also dwellings handed over to a gmina, but remaining at the disposal of units of public use such as: health care centres, social aid centres, units of education system, institutions of culture;

- 3) **zakładów pracy** (sektora publicznego i prywatnego);
- 4) **Skarbu Państwa** – mieszkania pozostające w zasobie: Agencji Nieruchomości Rolnych, Wojskowej Agencji Mieszaniowej, w zarządzie jednostek podległych ministerstwom: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Sprawiedliwości, w zarządzie organów władzy państwowej, administracji państwowej, kontroli państwowej itp.;
- 5) **osób fizycznych** – mieszkania, do których prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej), przy czym osoba ta:
- może być właścicielem całej nieruchomości (np. indywidualny dom jednorodzinny),
 - może posiadać udział w nieruchomości wspólnej, jako właściciel lokalu mieszkalnego, np. znajdującego się w budynku wielomieszaniowym objętych wspólnotą mieszkaniową. Zaliczono tu również mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, dla których na mocy ustawy z dnia 15 XII 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych) ujawnione w księdze wieczystej.

Pojęcie **wspólnoty mieszkaniowej** odnosi się do budynku wielomieszaniowego, w którym część lub wszystkie lokale stanowią wyodrębnione własności, potwierdzone wpisem do księgi wieczystej. Wspólnotę mieszkaniową tworzy ogół właścicieli lokali (mieszkalnych i użytkowych) w danym budynku.

- 6) **towarzystw budownictwa społecznego** – dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit) z wykorzystaniem kredytu z Krajowego Funduszu Mieszaniowego;
- 7) **pozostałych podmiotów** – mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku – przeznaczone na sprzedaż, ale jeszcze nie sprzedane osobom fizycznym lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, partii, związków zawodowych itp.

9. Informacje o **mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.

Informacje o efektach **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalność gospodarczą), kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

3 **workplaces** (of public and private sector);

4) **State Treasury** – dwellings remaining as the stock of: Agricultural Property Agency, Military Housing Agency, under the management of units subordinated to the ministries of: National Defence, Internal Affairs and Administration, Justice, under the management of state authority organs, state administration, state control etc.

5) **natural persons** – dwellings, the title of ownership of which belongs to a natural person (one or more), while this person:

- can be the owner of the whole real estate (for example an individual detached house),

- can have a share in a shared real estate, as the owner of a dwelling for example located in a building comprising of multiple dwellings included in a housing community. Dwellings in buildings of co-operatives were also included, for which, on the grounds of the Law dated 15 XII 2000 on housing co-operatives, a separate ownership title was established for the benefit of a natural person (natural persons) found in land and mortgage register.

The notion of **housing community** refers to a building comprising of multiple dwellings, in which a part or all dwellings constitute separate properties, certified by a record in land and mortgage register. Housing co-operative constitutes of all owners of dwellings (housing and usable) in a given building.

6) **public building society** – concern dwellings built by public building society (operating on a non profit basis) utilizing credit granted by the National Housing Fund;

7) **other entities** – dwellings owned by institutions, constructing for profit – for sale, but not yet sold to natural persons or for rental, dwellings owned by religious institutions, associations, political parties, labour unions etc.

9. Information regarding **completed dwellings** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (partly comprising the expansion) as well as dwellings obtained as a result of investment adaptations, together with dwellings obtained from conversion of non-residential spaces.

The division of dwellings into buildings of housing co-operatives, private buildings (i.e., realized by natural persons, churches and religious associations) as well as dwellings realized for sale or rent was made on the basis of the way of construction financing or dwellings designing.

Information regarding the results of **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.

Edukacja i wychowanie

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572, z późniejszymi zmianami) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365) z późniejszymi zmianami.

2. Wśród szkół objętych systemem oświaty funkcjonują:

- od roku szkolnego 1999/2000 6-letnie szkoły podstawowe oraz 3-letnie gimnazja, w których nauka jest obowiązkowa, powstałe w miejsce 8-letnich szkół podstawowych,
- od roku szkolnego 2002/03 szkoły ponadgimnazjalne, tj. 2–3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące i profilowane, 4-letnie technika oraz od roku szkolnego 2004/05 szkoły uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (tj. 2-letnie licea ogólnokształcące i 3-letnie technika) i 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy; do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się również szkoły policealne,
- szkoły artystyczne.

Ponadto działające do zakończenia cyklu kształcenia szkoły ponadpodstawowe (dla absolwentów 8-letniej szkoły podstawowej) i ich oddziały będące w strukturze szkół ponadgimnazjalnych, tj. 4-letnie licea ogólnokształcące i 4–5-letnie średnie zawodowe (obejmujące technika oraz licea zawodowe i techniczne) ujmuje się w szkołach ponadgimnazjalnych (odpowiednio: liceach ogólnokształcących i technikach).

3. Z dniem 1 IX 2004 r. wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 6 lat w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi); do roku szkolnego 2003/04 dzieci miały prawo do rocznego przygotowania przedszkolnego.

4. Prezentowane w dziale dane dotyczą: wychowania przedszkolnego, szkół dla dzieci i młodzieży (podstawowych, gimnazjów, ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych), policealnych oraz szkół dla dorosłych (podstawowych, gimnazjów, ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych).

5. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

6. Szkoły i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Education

1. The educational system in Poland functions according to the Education System Act of 7 IX 1991 (consolidated text, Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with later amendments) and the Act of 27 VII 2005 – Higher Education Law (Journal of Laws No. 164, item 1365) with later amendments.

2. Among schools covered by the educational system, there are:

- since 1999/2000 school year 6-year primary schools and 3-year lower secondary schools, where education is compulsory, and which replaced 8-year primary schools,
- since 2002/03 school year upper secondary schools, i.e. 2–3-year basic vocational schools, 3-year general secondary schools—and specialized secondary schools, 4-year technical secondary schools, as well as since 2004/05 school year supplementary schools for graduates from basic vocational schools (i.e. 2-year general secondary schools and 3-year technical secondary schools), and 3-year special job-training schools; upper secondary schools include also post-secondary schools,
- art schools.

Moreover, upper secondary (post-primary) schools operating until the end of the education cycle (for graduates from 8-year primary school) and their sections in the structure of upper secondary schools, i.e. 4-year general secondary schools and 4–5-year secondary vocational schools (including technical secondary schools as well as vocational and general technical secondary schools) belong to upper secondary schools (respectively: general secondary schools and technical secondary schools).

3. Since 1 IX 2004 an obligatory 1 year pre-primary education has been introduced for children at the age of 6 in pre-primary sections of primary schools and nursery schools (including special schools and special nursery schools); until school year 2003/04 children had a right to receive 1 year pre-primary education.

4. Data, presented in the chapter are related to: pre-primary education, schools for children and youth, i.e. primary, lower secondary, upper secondary (post-primary) schools and upper secondary schools, as well as post-secondary schools and schools for adults, i.e. primary, lower secondary, upper secondary (post-primary) schools and upper secondary schools.

5. Data include schools and establishments managed by central (government) entities and local self-government entities (gminas, powiats and voivodships), as well as by other legal and private persons.

6. Schools and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school if it implements the minimum programme as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Ministry of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) entities and local self-government entities can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.

7. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) szkoły podstawowe, w tym:
 - a) szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego,
 - b) szkoły filialne,
 - c) szkoły artystyczne, realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) gimnazja,
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe;
- 4) licea ogólnokształcące;
- 5) uzupełniające licea ogólnokształcące;
- 6) licea profilowane;
- 7) technika;
- 8) technika uzupełniająca;
- 9) szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (od roku 2007/08 ogólnokształcące szkoły artystyczne);
- 10) specjalne szkoły przysposabiające do pracy.

8. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej – obejmują:

- 1) policealne szkoły zawodowe (1-, 2- lub 3-letnie), łącznie ze specjalnymi;
- 2) nauczycielskie kolegia języków obcych oraz kolegia nauczycielskie (w których absolwentom nie nadaje się tytułu licencjata) prowadzone przez wydziały edukacji wojewódzkich urzędów marszałkowskich;
- 3) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) – od roku szkolnego 2005/06.

9. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych, w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne, ogólnodostępne, terapeutyczne i wyrównawcze) oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych lub zakładach opieki zdrowotnej.

10. Szkoły dla dorosłych – kształcące w formie dziennej i wieczorowej oraz zaocznej – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych;
- 4) licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 5) uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 6) licea profilowane dla dorosłych;
- 7) technika dla dorosłych, łącznie z liceami zawodowymi;
- 8) technika uzupełniająca dla dorosłych.

11. Pomieszczenia szkolne nie obejmują pomieszczeń w szkołach dla dorosłych i specjalnych.

12. Dane dotyczące wychowania przedszkolnego oraz szkół podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego.

U w a g a: Dane z wyjątkiem szkolnictwa wyższego dotyczące roku szkolnego 2007/2008 zostały pozyskane z systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

7. Schools for children and youth (including special schools) include:

- 1) primary schools, of which:
 - a) sports schools and athletic schools,
 - b) branch schools,
 - c) art schools simultaneously conducting a primary school programme;
- 2) lower secondary school,
- 3) basic vocational schools;
- 4) general secondary schools;
- 5) supplementary general;
- 6) specialized secondary schools;
- 7) technical secondary schools;
- 8) supplementary technical schools;
- 9) art schools granted professional authorizations (since year 2007/08 general art schools),
- 10) special job-training schools.

8. Post-secondary schools educating in day, evening and weekend form include:

- 1) post-secondary vocational schools (1-, 2- or 3-year), including special schools;
- 2) foreign language teacher training colleges as well as teacher training colleges (in which graduates do not receive the title of licentiate) conducted by education departments of voivodship marshals' offices;
- 3) colleges of social work (3-year) – since 2005/06 school year.

9. Special schools are organized for children and youth with special educational needs, of which for handicapped. Education may be conducted within the school system or individually. Special education occurs in special schools operating independently, in mainstream schools (in which special departments or integration, mainstream, therapeutic and compensatory sections are established) as well as in special educational centres or health care institutions.

10. Schools for adults educating in day and evening as well as weekend form include:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) basic vocational schools for adults;
- 4) general secondary schools for adults;
- 5) supplementary general schools for adults;
- 6) specialized secondary schools for adults;
- 7) technical secondary schools for adults, including vocational secondary schools;
- 8) supplementary technical schools for adults.

11. Classrooms do not include classrooms in adults schools and special schools.

12. Data regarding pre-primary education as well as schools, concern the beginning of the school year; data concerning graduates – the end of the school year.

N o t e: The presented data relating to the school year 2007/2008 excluding Tertiary Education Institutions has been derived from the Educational Information System, administrated by the Ministry of National Education.

1. Prezentowane w dziale dane w zakresie ochrony zdrowia obejmują informacje o działalności publicznej i niepublicznej służby zdrowia, z wyłączeniem **ochrony zdrowia resortu obrony narodowej, resortu spraw wewnętrznych i administracji, a także służby zdrowia w zakładach karnych.**

2. Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków oraz miejsc na oddziałach dziennego pobytu.

3. **Praktyki lekarskie:** indywidualne, indywidualne specjalistyczne i grupowe to forma organizacyjna działalności m.in. ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Istotą tej formy jest realizowanie przez prywatne podmioty świadczeń zdrowotnych dla ludności, także w ramach środków publicznych. Dane o praktykach lekarskich obejmują te podmioty, które świadczą usługi zdrowotne **wyłącznie w ramach środków publicznych.**

Dane o praktykach lekarskich wykazywane są łącznie z praktykami lekarskimi przeprowadzającymi badania profilaktyczne w zakresie służby medycyny pracy.

4. **Porady udzielone przez lekarzy** w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej wykazano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz poradami udzielonymi w ramach praktyk lekarskich, a także w izbach przyjęć szpitali ogólnych.

Do porad udzielonych w podstawowej i specjalistycznej opiece zdrowotnej, oprócz porad udzielonych dla ogółu ludności, włączono także porady udzielone w przychodniach medycyny pracy.

5. Dane o **aptekach** nie obejmują aptek w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej, np. w szpitalach, w sanatoriach.

6. Dane o **domach i zakładach pomocy społecznej** dotyczą placówek stacjonarnych, dla których organami założycielskimi i podmiotami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne, pracodawcy.

Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r.

7. **Placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży** prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (Dz. U. Nr 115, poz. 728). Wyróżnia się placówki:

- **interwencyjne** - zapewniają dzieciom znajdującym się w sytuacji kryzysowej doradczą, całodobową opiekę i wychowanie, kształcenie dostosowane do wieku i możliwości. Przygotowują diagnozę stanu psychofizycznego, sytuacji życiowej oraz opis wskazań do dalszej pracy z dzieckiem,
- **rodzinne** - zapewniają całodobową opiekę i wychowanie w warunkach zbliżonych do domu rodzinnego do czasu powrotu dziecka do rodziny, umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej lub jego usamodzielnienia,

1. The data presented in this chapter within the scope of health care include information concerning public and non-public activities of the **health care services excluding health care services of the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration as well as health service in prisons.**

2. Data regarding **beds in general hospitals** do not include places (beds and incubators) for newborns as well as places in day wards.

3. **Medical practices:** individual, specialized and group private practices are an organizational form of activity among others ambulatory health care service. The basis of this form of activity is the realization of health care services for the general population by private entities, as well as within the framework of public funds. Data concerning medical practices include those entities that render health care services **exclusively within the framework of public funds.**

Presented data concerning medical practices include medical practices conducted within the framework of occupational medical service.

4. **Consultations provided by doctors** in outpatient health care facilities are presented together with preventive examinations and with consultations provided as well as in admission rooms in general hospitals.

Other than consultations granted for the general population, consultations granted in the following out-patient departments are also included in consultations granted in basic and out-patient departments.

5. Data concerning **pharmacies** do not include pharmacies in stationary health care institutions e.g., in hospitals and sanatoria.

6. Data regarding **social welfare homes and facilities** concern facilities, established and led by local self-government entities, societies, social organisations, the Church and religious associations, foundations, legal and natural persons, employees.

Types of social welfare homes and facilities are presented in accordance with the Law on Social Welfare of 12 III 2004.

7. **Care and education centres for children and young people** are presented in accordance with the Law on Social Welfare of 12 III 2004 (Journal of Laws No. 115, item 728). Differentiates centres:

- **intervention centres** - provide children in an immediate crisis situation 24-hour care as well as education adapted to age and abilities. Intervention centres diagnose the psychophysical state of a given child, the child's living conditions as well as recommend the further course of working with the child,
- **family centres** - provide 24-hour care in conditions similar to a normal home environment until the child is returned to the family, adopted or become independent,

- **socializacyjne** - zapewniają całodobową opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej, zastępują rodzinę, przygotowują do samodzielnego życia,
- **wielofunkcyjne** - zapewniają dziecku dzienną i całodobową opiekę oraz wychowanie, realizując zadania przewidziane dla placówek opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego, typu interwencyjnego i socjalizacyjnego, a także łączy dzienne i całodobowe działania terapeutyczne, interwencyjne i socjalizacyjne skierowane na dziecko i rodzinę dziecka.
- **wsparcia dziennego** - działające w najbliższym środowisku dziecka, wspierające funkcje opiekuńcze rodziny, z tego:
 - opiekuńcze - prowadzone w formie kół zainteresowań, świetlic, klubów, ognisk wychowawczych, które pomagają dzieciom w pokonywaniu trudności szkolnych i organizowaniu czasu wolnego,
 - specjalistyczne - realizujące program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w tym terapię pedagogiczną, psychologiczną, rehabilitację, resocjalizację.

Kultura i turystyka

1. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia.

2. W muzeach jako **muzealia** wykazano rzeczy ruchome i nieruchomości wpisane do inwentarza muzealiów.

3. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo).

4. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

5. **Termin turystyka** - zgodnie z definicją Światowej Organizacji Turystyki – obejmuje czynności osób podróżujących w celach innych niż podjęcie pracy zarobkowej, tj. głównie w celach wypoczynkowych, służbowych, religijnych itp. i pozostających poza swoim codziennym środowiskiem nie dłużej niż 1 rok.

6. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, tj. nie obejmuje pokoi gościnnych i kwatery agroturystycznych.

7. W informacjach o **miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się miejsc w obiektach przejęciowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu, itp.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:
- 1) **lasów publicznych** stanowiących własność:
 - a) Skarbu Państwa - zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub wczyste przez:

- **socialization centres** - provide 24-hour care to children totally or partially without parental care, fulfil the function of family and prepare children to live an independent life,
- **multifunctional** — providing a child with daily and 24-hour care and education thus realizing tasks planned for tutelary-educational institutions for daily support, of intervention and socializing type and combining daily and 24-hour therapeutic, intervention and socializing activities foreseen for child and his family.
- **day-support centres** – operating in the immediate vicinity of the child, supporting the family in its protective functions, including:
 - care - in the form of extracurricular activities, after-school clubs, clubs, childcare centres, assisting children in overcoming difficulties at school and organizing their spare time,
 - specialized - implementing psychocorrective or psychoprofilactic programme, including pedagogical therapy, psychological therapy, rehabilitation, resocialization.

Culture and tourism

1. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

A **borrower** is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item.

2. Movable subjects and real estate registered in exhibit inventory are presented as **exhibits** in museums.

3. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive and magnetic tape).

4. Information concerning **art galleries** includes entities in which exhibiting is the basic type of activity.

5. **Tourism**, in accordance with the definition of the World Tourism Organization (WTO), includes activities of persons travelling for purposes other than that connected with earning income, i.e., mainly for recreational, work-related, religious and other purposes, and remaining outside their normal environment not longer than 1 year.

6. **Tourist accommodation facilities** include collective tourist accommodation establishments (i.e., do not include rooms for rent and agrotourism lodgings).

7. In data regarding the **number of beds** for tourists, places in temporary inactive facilities due to expansion, renovation, etc., are not included.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:
- 1) **public forests** owned by:
 - a) the State Treasury – managed and utilized temporarily or perpetually by:

- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
- jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
- jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych,

b) gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu);

2) lasów prywatnych stanowiących własność:

- a) osób fizycznych,
- b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
- c) spółdzielni produkcji rolniczej,
- d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Zo powierzchni lasów zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozabawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz polećka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

3. Wskaźnik lesistości (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa/powiatu/gminy.

Transport

1. Drogi publiczne, na podstawie znowelizowanych przepisów ustawy o drogach publicznych (jednolity tekst Dz. U. Nr 204 z 2004 r., poz. 2086 z późniejszymi zmianami), dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi (poza krajowymi i wojewódzkimi) stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym, stanowiące uzupełniającą sieć dróg (poza krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi) służącą miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

2. Dane o wypadkach drogowych obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

- State Forestry Organizational Entity "State Forests" (abbreviated as "State Forests") supervised by the Minister of Environment,
- nature protection units (national parks),
- organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency,

b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status);

2) **private forests** owned by:

- a) natural persons,
- b) land held in common by all or part of the residents of a village,
- c) agricultural production co-operatives,
- d) other legal persons.

2. Forest land includes area of forests as well as land connected with silviculture.

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

3. The forest cover indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the voivodship/powiat/gmina.

Transport

1. Public roads are divided on the basis of amended provisions to the Law on Public Roads (Journal of Laws 2004 No. 204, item 2086 with later amendments) into following categories: national, voivodship, powiat and gmina roads.

Powiat roads include roads (excluding national and voivodship roads), which link powiat capital cities with gmina capital cities with other such cities.

Gmina roads are local roads complementing the road network (excluding domestic, voivodship and powiat roads) serving regional needs, excluding interior roads.

2. Data regarding road traffic accidents cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A road traffic accident fatality is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A road traffic accident injury is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Handel

1. Informacje o **skleпах** opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób od 2004 r. dane uogólniane są w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5% próbie tych jednostek.

2. Do **targowisk** zaliczono wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi, względnie sezonowymi punktami sprzedaży drobnotalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazyry).

Za **targowiska sezonowe** uznano te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Finanse publiczne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysonowaniem.

Podstawę prawną określającą te procesy stanowi ustawa z dnia 30 VI 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104) z późniejszymi zmianami. W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego podstawę prawną stanowi również:

- ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2001 r. Nr 142, poz. 1591) z późniejszymi zmianami,
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142) poz. 1592, z późniejszymi zmianami,
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590) z późniejszymi zmianami,
- ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 203, poz. 1966) z późniejszymi zmianami,
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 20 IX 2004 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. Nr 209, poz. 2132) z późniejszymi zmianami,
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 VIII 2005 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. Nr 170, poz. 1426),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 14 VI 2006 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. Nr 107, poz. 726) z późniejszymi zmianami.

Trade

1. Information regarding **shops** is compiled on the basis of reporting. For entities employing up to 9 persons from 2004 the data have been generalized on the basis of the results of sample survey conducted on a 5% sample of these entities.

2. **Marketplace** is a separate ground including buildings (squares, streets, covered markets) with permanent or seasonal retail sales outlets or with devices designated for conducting trade activity on a stated day of week or every day (bazaar).

Seasonal marketplaces are squares and streets where retail outlets operate up to 6 months in connection with active demand (e.g., holiday traffic at the seaside) and this kind of activity is renewed in following seasons.

Public finance

1. Public finances cover the processes connected with accumulation and allocation of public funds.

The legal basis defining these processes is provided by the Law of 30 June 2005 on Public Finances (Journal of Laws No. 249, item 2104), with subsequent amendments. In the case of the financial management of local self-government entities, the legal basis is provided also by the following:

- the Law of 8 March 1990 on Gmina Self-government (Journal of Laws of 2001, No. 142, item 1592), with subsequent amendments,
- the Law of 5 June 1998 on Powiat Self-government (Journal of Laws of 2001, No. 142, item 1592), with subsequent amendments,
- the Law of 5 June 1998 on Voivodship Self-government (Journal of Laws of 2001, No. 142, item 1590), with subsequent amendments,
- the Law of 13 November 2003 on Incomes of Local Self-government Entities (Journal of Laws No. 203, item 1966), with subsequent amendments,
- the Minister of Finances Regulation of 20 September 2004 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (Journal of Laws No. 209, item 2132), with subsequent amendments,
- the Minister of Finances Regulation of 19 August 2005 on Budgetary Reporting (Journal of Laws No. 170, item 1426),
- the Minister of Finances Regulation of 14 June 2006 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (Journal of Laws No. 107, item 726), with subsequent amendments.

2. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

1) dochody własne, tj.:

- a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
- b) wpływy z podatków ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, tj.: podatek rolny, podatek od nieruchomości, podatek od środków transportowych, wpływy z karty podatkowej, podatek od spadków i darowizn, podatek leśny,
- c) wpływy z opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, np.: z opłaty skarbowej, eksploatacyjnej, targowej, podatku od czynności cywilno-prawnych,
- d) dochody z majątku jednostek samorządu terytorialnego, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
- e) pozostałe dochody jednostek samorządu terytorialnego, np. opłaty administracyjne, opłaty miejscowe, odsetki od środków gromadzonych na rachunkach bankowych, odsetki za nieterminowo wnoszone opłaty.

2) dotacje celowe z budżetu państwa:

- a) na zadania z zakresu administracji rządowej,
- b) na zadania własne,
- c) na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej.

3) dotacje otrzymane z funduszy celowych.

4) pozostałe dotacje.

5) środki na dofinansowanie własnych zadań ze źródeł pozabudżetowych.

6) subwencje ogólne z budżetu państwa przekazywane wszystkim jednostkom samorządu terytorialnego dla uzupełnienia ich własnych dochodów (w tym część oświatowa).

3. Na wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się m.in.:

1) dotacje, w tym dotacje dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego, tj. zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych, środków specjalnych i funduszy celowych,

2) świadczenia na rzecz osób fizycznych,

3) wydatki bieżące jednostek budżetowych:

- a) wynagrodzenia,
- b) składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy,
- c) zakup materiałów i usług,

4) wydatki majątkowe, w tym inwestycyjne.

U w a g a. Informacje o dochodach i wydatkach przedstawione w tablicach dotyczą faktycznie jednostek podziału terytorialnego podanych w tytułach tablic, natomiast na wyższych poziomach podziału terytorialnego są to sumy tych danych.

2. Revenue of local self-government entities budgets consist of:

1) own revenue, i.e.:

- a) revenue from the shares in receipts from personal and corporate income taxes,
- b) receipts from taxes established and collected on the basis of separate acts (i.e., agricultural tax, tax on real estate, tax on means of transport, receipts from lump-sum taxation, inheritance and gifts, forest tax),
- c) receipts from fees established and collected on the basis of separate acts e.g. the Financial Statute, the Service Law and the Market-place Law, tax on civil law transactions,
- d) receipts from property of local self-government entities, e.g. income from renting and leasing as well as other agreements with similar character,
- e) other receipts of local self-government entities (i.e., administrative fees, local fees, interest on funds deposited in bank accounts, interest on late payments).

2) appropriated allocations from the state budget of which for:

- a) government administration tasks,
- b) own tasks,
- c) tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies.

3) allocations received from appropriated funds.

4) other allocations.

5) funds for the additional financing of own tasks from non-budgetary sources.

6) general subsidies from the state budget transferred to all local self-government entities for supplementing their own revenue (including educational tasks).

3. Expenditure of local self-government budgets include among others:

1) allocations including allocations for the organizational-legal entities operating in the budgets of local self-government entities, i.e.: budgetary establishments, auxiliary units, special funds and appropriated funds,

2) benefits for natural persons,

3) current expenditure of budgetary entities:

- a) wages and salaries,
- b) contributions for social security and the Labour Fund,
- c) purchase of materials and services,

4) property expenditure including investment expenditure.

N o t e. Information on income and expenditures, presented in the tables, refer, actually, to units of territorial division given in the titles of the tables, whereas higher levels of the territorial division include sums of these data.

Inwestycje i środki trwałe

1. Informacje o nakładach inwestycyjnych opracowano według zasad systemu rachunków narodowych, zgodnie z zaleceniami „ESA 1995”.

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące od 2005 r. Międzynarodowe Standardy Rachunkowości - MSR).

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiedniej sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np. budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

3. Podziału nakładów inwestycyjnych według podregionów i powiatów dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

4. Do **środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku, składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Investments and fixed assets

1. Information regarding investment outlays was compiled according to the principles of the system of national accounts, according to the recommendations of "European System of Accounts 1995" (ESA).

Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and places as well as land and water engineering constructions), of which, i.e., construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, movables and endowments),
- transport equipment,
- others, i.e.: detailed meliorations, costs incurred for purchasing land and second-hand fixed assets, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization (except for interests not included in outlays on fixed assets by units that used since 2005 International Accounting Standards - IAS).

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays are included into the appropriate sections and divisions of the NACE rev. 1 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections and divisions according to the criteria of structure destination (concerning, e. g. residential buildings, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

3. The division of investment outlays by subregions and powiats was made on the basis of the actual location of the investment.

4. **Fixed assets** include means of work and other objects completed and ready, on the day of transfer for usage, with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 co-operative ownership right to residential premise and co-operative right to non-residential (utilitarian) premise.

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (jednolity tekst Dz. U. 2002, Nr 76, poz. 694, z późniejszymi zmianami).

5. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez wartość brutto środków trwałych według stanu w dniu 31 XII 2007 r. w bieżących cenach ewidencyjnych należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
- przed 1 I 1995 r. — wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
- po 1 I 1995 r. — wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia,
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. - również wycenę według wartości godziwej .

6. Podział środków trwałych według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności w układzie podregionów i powiatów dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej i rodzajem prowadzonej działalności.

Rachunki regionalne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych (ESA 1995). W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

2. Produkt krajowy brutto (PKB) obrazuje końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised since 1 I 1991, as a fixed asset, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual use of land regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance with the Act on Accounting, dated 29 IX 1994 (uniform text, Journal of Laws 2002, No. 76, item 694, with later amendments).

5. The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The gross value of fixed assets as of 31 XII 2007 at current book-keeping prices is understood:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation:
- before 1 I 1995 — the value at replacement prices of September 1994,
- after 1 I 1995 — the purchase or manufacturing value at current prices,
- in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005 - also revaluation according to fair value.

6. The division of fixed assets by NACE rev. I sections by subregions and powiats was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

Regional accounts

1. Regional accounts were compiled according to the principles of "European System of National and Regional Accounts (ESA 1995)". The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

2. Gross domestic product (GDP) illustrates the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all national institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

3. Wartość dodana brutto mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

Podmioty gospodarki narodowej

Dane dotyczące **podmiotów gospodarki narodowej** obejmują podmioty zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON), tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, z wyłączeniem osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

3. Gross value added measures the newly generated value as a result of the production activity of national institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented in basic prices.

Entities of the national economy

Data concerning **entities of the national economy** include entities registered in the Country Official Register of the Units of the National Economy (REGON), i.e., legal persons, organizational units without legal personality as well as natural persons conducting economic activity, excluding private farms in agriculture.